

ԱՐԴԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՀԱՏԸ Զ Մ Ե Թ Ա Լ Ի Բ

ԿԸ ՀՐԵՏԵՐԵԿԱՌԻ ԶՈՐԵՊԵՐԵԿ ԵՆ ԶԱՐԲԹ ՕՐԵՐԸ

ՀԱՏԸ Զ Մ Ե Թ Ա Լ Ի Բ

Թ Գ Մ Ա Ս Ե Թ Ե Ն

Համարատու—Տնօրէն

Տ Ա Ր Ե Դ Ի Ն Կ Ա Ն Ի Ի Կ

ԻԶՄԻՐ Օսմ. ոսկի 1
ԳՈՒՐՄԱՐ . . . Մշակույթ 6
ՕՏԱՐ ԵՐԱՐ . . . Պարտք 25

Ծ Ա Ն Ո Ւ Ց Ա Դ Ի Ն

5 զրուշ տղա ՄԻԿ ԱՆԳԱՄ
2 զրուշ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
60 փարա . . . ԵՐԵԲ ԱՆԳԱՄ

Չ. Զ ՉԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Հիմնադիր

Ա. Կ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ, Կը տնօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վե-
րաբերաւ բոլոր գործերը: Երկշաբաթ Գործերու Զինկըրաւ Թերթիսնէ

Որ եւ է գրութիւն, յօդուած կամ նամակ, որ ուղղակի Տնօրինութեան
կը վերաբերի, տնօրէնին կը դրոշմուի: Սէվիլ լսան Թիւ 17

ԻԶՄԻՐ ԶՈՐԵՊ. 26 ԴԵԿ. 1884.

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԻԱԶԳԱՅԻՆ ԿԸՑՈՒԹԻՒՆ

(Պրնտիպի թղթաբեր)

ՅԵՐԱՅԱՆ

Վերջապէս արտաբայ կարգի
փոխադրութիւն մը ցոյց կ'տայ
երեւոյթանալիս ժողովը երեւ-
մանցոյցի ինքնոյն համար, և
որակն երկու տեսակ գումարե-
լով կը յաջողի զայն քուէարկել
տարին ըստալէ առաջ, կը մնայ
Երեւանի ժողովին որոշումը,
որով դէկ. 22ին կը ներկայի թէ
մտից. և թէ ծախսը հաշուե-
ցոյցը. դէկ. 22ին մինչ 29ը այն-
քան կարճ է միջոցն որ ժողովը
չկրնար խնդրոյն քննութիւն ա-
ւարտել, ասոր համար այս մա-
տին որքան ալ մաս մ'արմատա-
կաններ ամեն պատարիանաւու-
թիւն իւր վրայ թողուն, քիչեր
կրնան իրենց համաձայն դատել:
Երեւանի ժողովը խնդրին
խիղի յանձնախումբի մը կը դրոշ-
մէր տարապէս կը զոյգէ իւր աշ-
խատութիւնները, և թէ երեւ-
մանական ժողովը որոշմանց
համախորհրդ կը գտնուի, սա-
կայն ինչ ինչ կարեւոր փոխադ-
րութիւններ ունենալով կատարելի,
քանի մը օրուան մէջ կը յաջողի
պատրաստել իւր տեղեկագիրը,
որով կառավարիչ գէթ մտից և
արդի մասերը բուէարկել դեկտ.
29ին առաջ, Մուսթ և երբ այն-
քան սերտ առնչութիւն մ'ունին
իրարու հետ, որ ամենք թէեւ
անհնար կը դառնան զանոնք զա-
տել, և ուստի ծրագրոյն յետա-
ձգումը կը պահանջեն, բայց այս
պահանջ 41ին դէմ 180 ձայնով
կը մերժուի և երեւմանցոյցի մտից
մասին վիճարկութիւնը կըսկա-
ուի յօդուած առ յօդուած:

ԱՄՍԱՆԻԱ

Մանաւոր չըբերականով մը
ծանուցուեց Երեւանի ժողովին
գերմանական ներկայացուցիչնե-
րուն, իւր տալ անոնց վերջերս
կատարուած այլապէս զրուցմանց
համար:
Այս գրաւուած երկիրներն են՝
Մովսէսյան, Երեւան, Երեւան-
նիոյ, Երեւան-Համալիր, Երեւան-Զե-
լանտի կղզիները, ինչպէս նաեւ
Մարաշ, Տիւրք-Երեւան և
Անտիոքի կղզիներն ու Երեւան-
նիոյ շրջանային ժողովին մա-
տը, որ ոչ չորանալի կը վերա-
բերի ոչ ալ Անգլիոյ:
«Միանաւորութեան շուրջ թէ՛
Անգլիոյ քիչն իր գրաւուած պի-
տի պարզէ նաեւ Արիւսի կէտն
եւեւան ծովագիւղի մի մասին վրայ՝
Տէրակոյ ծովածոցին մօտ:

ԱՆԳԼԻԱ

Հոնտոնի թերթերը լրտ Բող-
ալերի մի նամակը կը հրատա-
րակեն, զոր շատ մը շարունա-
ւորում է ինքերեւոյ համար զի-
ով որ լրտերու ժողովին բարե-

փոխութեան կուսակից է սկզբ-
մամբ, իրեն հետ հաղորդակցու-
թեան մանէ, միեւնոյն խնդրոյն
վրայ խորհրդակցելու համար:

Ընդ—ծովային երկաթուղեայ
քննութիւնն ըստալէ կ'ընդունի
քննութեան ժողովը՝ կ'ընդունի
Մանչի Բեքէլին մէջ երկաթուղի
մը շինելու նկատմամբ եղած ա-
ռաջարկը, որ Խորհրդարանին
պիտի ներկայի յառաջիկայ տա-
րին: Այս առթիւ Պ. Է. Վաք-
թէն աստեղծութիւն մը կը
նէ, որ ինչ ինչ յանդիմանու-
թիւններէ դատ՝ կը քամահե-
անդիական կառավարութեան
ընթացքը, որ մինչ ցարդ Բեքէլ-
նեւարկը զոհեց Արմենիոյ հա-
մախքութիւնը ստանալու փափա-
քին:

Անկրա Բեքէլինայի գործերուն
նկատմամբ կապուտ տեսք մը կը
հրատարակուի, որ նշանակուած
հեռագիրներն արդէն Երեւան-
նիոյ պաշտօնական հրատարակու-
թեանց մէջ կարգադրուեցան թէեւ,
բայց ասանցմէ զատ կը տեսնուի
նաեւ երկար հեռագիր մը, զոր
ընդ Տէրակոյ Բարեկամայ Պիւի
կառավարչին ուղղած է, որ բո-
լոր խնդիրը կը պարզէ, ինչպէս
նաեւ յիշատակագիր մը զոր լրտ
Արմենիոյ գերմանական կառավա-
րութեան ազգած է նոյ. 41ին
Անկրա Բեքէլինայի դիմացը դա-
նուած կղզիներուն վրայ Անգլիոյ
ունեցած սեպհականութեան ի-
րաւանց նկատմամբ:

ԻՏԱԼԻԱ

Հակառակ կուսակցութեան ա-
մեն ջանից դէմ, որու պարա-
զելու կը ներկայի հանրային չի-
նութեանց նախկին պաշտօնեայ
Պ. Պարքարինի, վերջապէս կը-
յաջողի Պ. Տէրակոյի պաշտօնե-
ութիւնը երկաթուղեայ մասին
իր օրինաց ծրագիրը սկզբմամբ
ընդունել տալ Խորհրդարանին,
1884 թ. 237 քուէով: Երա-
դին, որ կըտրամադրէ երկաթ-
ուղիները մանաւորներու ձեռք
բանեցնել տալ, այլապէս մասնե-
րու վիճարկութիւնը յառաջի-
կայ նստաշրջանին պիտի սկսի.
այս պարագայն որքան ալ Պ.
Պարքարինի և իւր կուսակից-
ներու զխաւոր փափաքը կը կազ-
մէր, Պ. Տէրակոյի զայն գուշա-
կելով, ծրագիրը սկզբմամբ օրա-
կարգն անցուց և առանց վիճա-
րանութեանց փախճանին սպասե-
լով՝ զայն քուէարկել տալով Խոր-
հրդարանին՝ ապացոյց մ'առաջ
տուաւ այն վտահոթութեան, զոր
սա կը տածէ պաշտօնեանութեան
վրայ:

ՌՈՒՍԻԱ

Բոլոնիոյ ինքնօրինութիւնը
կազմող վերջին հաստատութիւնն
ալ, այն է, Բոլոնիոյ դրամա-
տունը, քիչն պիտի ջնջուի:
Այս դրամատունը մէկ դարէ ի
վեր հաստատուած էր, և առ-
ջորտեան կը պատկանէր, Բոլո-
նիոյ թէ վաճառականութեան և

թէ հարաւորութեանց մեծ ծա-
ւայութիւններ կը մատուցանէր.
ուստի այս լրտ շատ տխուր ազ-
դեցութիւն մը կընէ Վարչախոյ
մէջ, Կրամատունը թրագործի
Ռուսական դրամատունի մի ձեռ-
նաճիղը պիտի ըլլայ և ուստի
իր գրամագրութեան, որ 8 միլիոն
կը հաշուուի, նոյնին գրամագրութեան
վրայ պիտի բարդուի:

ՍԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Թանձի թղթակիցը մասնաւոր
հեռագրաւ Պէլկուսէն կը ծա-
նուցանէ իր թերթին թէ, որքան
որ այս երկու կառավարութեանց
մէջ եղած խնդիրը Միլան թա-
ւորին և Ալեքսանդր իշխանին
ուղղակի միջամտութեամբ կար-
գադրուած էր, Պուլկարիոյ պաշ-
տօնէից Խորհուրդը միեւնոյն կար-
գադրութիւնը չընդունիր, ուս-
տի հարկ կը լինի բանակցութիւն-
ները վերսկսել, Սալեզին Սերպիոյ
նախարարաց ժողովը Միլան թա-
ւորին նախագահութեան ներ-
քեւ ի նիստ գումարուելով, և
նկատելով որ բանակցութիւնն-
ը վերսկսել Ալեքսանդր իշխա-
նին առաջարկելու դէպքում
պաշտօնեանութիւն մը կրնայ լինել,
կ'որոշէ իրաց նախկին վիճակը
պահել:

ՉԻՆ ԵՒ ՀԵՂԱՍ—ՉԻՆ

«Թայպի» Պու—Չեուէն հեռա-
գիր—նամակ մ'ընդունած է
դեկտ. 2 թուականու, սա ի-
մաստով թէ, Պարմալայն եկած
գաղղիական լուրերը վտահոթ
լին, մինչ չինական տեղեկու-
թիւններ այնքան ստացող են, որ
բնիկներն անգամ չ'են հաւատար-
մանց, թէ Պարմալայն և Պու-
ուի մէջ եղած առնաւորը ըրե-
րովին դադրած է, ուստի այն
Չինացիք որ միեւնոյն դադրումով
կ'ապրէին տնտեսական զայրացած
են, թէ վերջապէս 20—20նեկ—
2անկ փոխարկայ, որ կայսերա-
կան զորաց ընդհանուր հրամա-
նատար անուանուած էր, հասեր
է Պու—Չեուէն մօտերը իր պաշ-
տօնին գլուխը անցնելու համար՝
գրեթէ 4 ամիսուան միջոցի մէջ:

Անգլիական թերթ մը լուր կը-
տայ թէ Չինական կառավարու-
թիւնը բազմաթիւ թնդանութեան
հրապարակելու և ռազմավարութեան
զինէ Երեւանային:

«Թայպի» մասնաւոր յօդուածի
մը մէջ կը պարզէ այն փառագ-
ները որ կը տարածուին Սիամի եր-
կրը, Գամպոնցի Քրանսայցի
իրենց իշխանութեան տակ առ-
նելուն առթիւ, ասիայի Նորո-
տով թաղաւորին հետ վերջերս
կընտած գաղափարը կըսէ թէ
փոփոխութիւն մը չ'կրնար բերել
այն գաղափարութեան, որ Պարմա-
լայն միջնորդութեամբ Գամպոնցի
և Սիամի մէջ կոտորուած է
1867ին:

Չինաստանի թղթաբերով եւ
կամ լուրերը թաղաւոր մասին
անկարեւոր են, Լիու—Մի—Չանկ
հոկ. 2ին կ'ուղէ Քիւնցի Քրան-

սական զօրութիւններու վրայ յար-
ձակել, բայց Քուսպէ ծովակալը
լրտեններու միջոցաւ այն ինչ կ'ի-
մանայ՝ կը թողու զանոնք մօտիկ
ամրոցներուն միջև, և յանկարծ
կրակ ընելու նշան կ'տայ, ուստի
Չինացիք առանց կռուելու յետս
կ'ընկնեն, հարիւրաւոր մեռեալ
թողուլ:

Նորթ Չինա Տէյլի Նիւուա
լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Չի-
նացիք գործածած ռուսներն և
վառադը խիստ յուր են, ըստ
որում այն ամեն պաշտօնեաններն
որ ռազմավար կը զենն, հա-
րիւրն քան, երեսուն յանձ-
նարարողք մը կ'ուղեն, ուստի
զիստակով առջ կը գացնեն, Նորթ-
պէս մանաւորները կայսրու-
թեան կրած պարտութեանց հա-
մար բնաւ փոյթ չեն ընել, այլ
միմիայն հարստութիւն դիզելու
կը դադարեն, մինչ զինուորին ա-
րեւն ամենին արժէք չունի ի-
րենց համար:

Բոլոր Չինաստանի ծովագրը
անկարգութիւնը կը տիրեն, ըստ
որում զօրքերը չեն վճարուի,
ուստի գիւղերն աւարի կ'տան,
կրօնական հաստատութիւնները
կը կողոպտեն և կ'այրեն, զիւ-
ղացւոյ և աւաղակայ խուճե-
րու մէջ մարտեր տեղի կ'ունե-
նան. բայց այս ամենն այնպիսի
դէպքեր են որ Չինաստանի հա-
մար շատ մեծ կարեւորութիւն
չունին:

«Թայպի» Չինաստանի թղթա-
կիցը՝ իր նորագոյն հեռագիրնե-
րուն մէջ առ կարծիք կ'այայտէ թէ՛
Քուսպէ ծովակալին 3000 հոգի
պէտք է առ նուազը՝ Քիւնցի
չըլականներն աղաւտելու, թաւառն
գրաւելու և այս երկու քաղաք-
ներուն մէջ հաղորդակցութեան
զինք պահպանելու համար:

Ասիէ զատ կը ծանուցանէ թէ՛
կղզւոյն հիւսիսային մասին մէջ
անձրեւը անընդհատ կը շարու-
նակուի, ուստի թէ՛ չինացիք և
թէ՛ Քիւնցիացիք կը տառապին
թէ վաթիւր օդէ մը և թէ ինչ
ինչ համաճարով ակտերէ, թէեւ
վերջիններն անելի նեղութիւն կը
կրեն:

Պարմալայն մարտանաւներուն
մեռագոյն մասն Քիւնցի առջև
կը գտնուի և պիտի մաս մ'ալ
թոնքին և Հոնկ Բոնկ: Գալով
պաշարման վիճակին, խիստ ա-
պարկուն կը դատէ, ըստ որում
չինական ցուկանաւեր ամեն առն-
աւոր կը շարունակեն, թէեւ եր-
բմն մի միայն անգլիացի չորգե-
լաններու մեռնալուծաւուն էր այն:

Թանգին մասին ևս սա տե-
ղեկութիւններ կը յայտնէ անգ-
լիական թերթի թղթակիցը թէ՛
Պարմալայնը նոր զօրութիւն
ներ կը տարան, պատերազմական
առելի ծանրակշիւ գործողու-
թիւններու ձեռնարկելու համար,
թէեւ Չինացիք մտադիր են հե-
տեւ Կորտոն զօրավարի այն դը-
րութեան, որ կըտրամադրէ թըշ-
նամին յոգնեցնել անընդհատ

յարձակումներ ընելով և իսկոյն
ետ քաշուելով:

ԳՐԻՆ

Գորկայէն հասած վերջին լու-
րերը կը ծանուցանեն թէ կարեւոր
փոփոխութիւններ անցնի ունեցած
էին բանակին մէջ, որ եւրոպ-
ական զէնքեր ևս ներմուծելու
խորհուրդ կար փոխանակ տեղա-
կան զինուոյ: Թէ կառավարու-
թիւնը մտադիր էր Եւրոպական
զրույթեամբ զինարան մը հա-
տառել և թէ մինչև անգամ ծա-
նուցադիր մը մատուցուել էր
արևմտեան քաղաքակրթութեան
չեւր պաշտպան պաշտօնեայի մը
կողմէ, որ կը յորդորէր զինք ա-
ռանց վարմանը ընդունելու եւ-
րոպական հազմաւոր:

Նոյնից վերջինս կը յորդորէ
Ռուսիոյ կառավարութիւնը Գո-
րկայի մէջ անցած դէպքերէն
օգուտ քաղել, նոյնեկին մէջ
գերիշխանական զգրք մը ստա-
նալու համար:

«Վալտիկով» (Վալտիկովսկայ)
կ'ըսէ ռուսական թերթը, Գո-
րկայէն 30 միլիոն հեռու է, Հա-
ղարաւոր Գորկայիներ Ամուրի
գաւառներուն մէջ հաստատուած
են, և Ռուսաց վրայ համակրու-
թիւն ունին, ասիայի ժողովրդ-
ներու մեծագոյն մասին պէս
Ասիէ զատ Ռուսիա լեռնաշղթան
ովկանոսի վրայ այնպիսի նաւա-
հանգստի մը կարծաւ է որ ձեռք
չստան:

Ուշ կամ կանուխ Չինաստանի
հետ հաշիւներ պիտի ունենանք
իրագրագրելի. ուստի այն խնդիր
որ Ռուսիա թէ Չինաստան գեր-
իշխանութիւն պիտի ստանայ ի
Գորկա՝ ամենին կարեւոր է:

Իրաւ է որ Ռուսիա խաղաղա-
կան ովկանոսին մէջ մեծ չափեր
ունեն: Նաեւ Գորկա և Ռուսիա
իրարու սահմանակից են, և թէեւ
մէն գետով կը զատուին: Ռու-
սաց ճարտար քաղաքականու-
թեան շնորհիւ Գորկայի գաղ-
թականութիւն մը իրենց յարա-
ծէ: Հաղարաւոր Գորկայիներ
սովին և պաշտօնաւորներու հա-
րատահարութիւններէն փախուած
տալով, ինչպէս նաեւ հալածեալ
քրիստոնէայիներ գետէն անցնե-
լով՝ Ռուսաց երկիրը ապաստա-
նեցան: Դանի մը վաճառական-
ներ Գորկայի կին ունին, և այս
կանանց համար շատ փափաքելի
է այս լեռնաշղթան, ըստորում
իրենց երկրին մէջ օրինաւոր
դպրոցներ բացած են, որոնք
մեծ յաջողութիւն գտած են:
որքան ալ, ինչպէս բնական է,
իրենց գլխաւոր ջանքը եղած է
աղայոյ Օրթոտոքս կրօնը վարժ
դասարանէ:

ՃԱՐՈՆ

Վերջին թղթաբերով ստաց-
ուած տեղեկութիւնը հետեւեալ-
ներն են:

Կայսրը ըստ սովորութեան իր
ծննդեան տարեկարծին օրը զո-
րահանգէս մը կատարել է, որոն

ԱՐՇԱԼԻ ՈՅՄԻՆՆԵՐ ՏՊԱՐԱՆԸ Ի ՍԵՂՈՒՆԻ ԽՈՐՀԸ ՎԵՐԵՆԱՅԱՅԱՐԿ ԹԻՒՆ 47